

Les Coves en el temps de la Germania (1519 -1522): actes i responsables. Precisions.

Josep-Antoni Domingo i Borràs

Quan l'article del darrer exemplar del periòdic havia estat lliurat a la premsa em va venir a les mans una recent publicació sobre la Germania, la qual permetia matisar un poc més allò que havia acabat d'escriure. Es tracta d'un llibre de l'amic i professor Vicent J. Vallés i Borràs titulat "La Germania", publicat a València en el 2000, on fa una exquisida i detallada revisió de tot el que ha estat escrit fins avui sobre el tema, i que ens aporta també, sobre l'assumpte a les Coves, documentació per ara desconeguda. De l'esmentat estudi i per la documentació consultada (Arxiu del Regne de València, secció Clero, Lligall 881, caixa 2317) podem extraure algunes precisions sobre els actes i responsables, dels quals ja en sabíem un poc.

Així doncs, prenent per referència el 29 de juny de 1521, -vinguda del líder radical a les Coves amb 1500 infants-, ens preguntàvem si la vila ja hi era o no agermanada. Tot pareix indicar que la resposta és afirmativa i que l'agermanament es va produir entre el 14 de febrer i el 21 de juny de 1521, quan les Coves com els demés pobles de la rodalia decidiren prestar el seu ajut a la germania de sant Mateu, primera en desafiar obertament el poder l'orde de Montesa en 6 de novembre de 1520. També ens preguntàvem sobre el quan, com i qui respecte dels avalots que s'hi produïren. Ara la documentació, -també pertanyent al conjunt de l'elaborada en el procés de la repressió, un poc d'abans en el temps a la ja publicada-, aclareix el següent:

"Item, de aquí (Morvedre) arribà a la vila de les Coves, hon donà a saquo la casa del senyor Comanador, esclafant botes de vi e les geres de oli, en que és estimat lo dany de dita casa qu.és de ..."

Item, se féu donar pa, vi e carn a dita universitat de les Coves, e XII homes a sou de dita vila, per lo qual sou e pa e vi e altres dans que rebé dita vila en los qui no eren de voluntat dela germania, estimen què pren suma de..."

Ens assabenta doncs sobre les imposicions d'Estellés en soldats i queviures a la vila, i també de l'existència de grups contraris a la germania que suportaren danys. Sobre les circumstàncies que envoltaren el robatori de la casa de la Comanda i el procediment per a conèixer-ho ens permet uns quants detalls més:

"Attenent què Miquel Stellés ab los ajermanats robaren e saquegaren la casa del dit Comanador Major, la qual tenia en les Coves, e vist alguns ribalts e tacaynts de la vila de les Coves que la casa del Comanador era saquejada, e

se.n'havien portat los ajermanats lo que los havia vengut bé, que ells podien pendre lo que.y restava, que nengú no.u veuria que ells ho haguessen fet, e per axò en la nit següent acabaren de robar e saquegar tota la casa, segretament e sabuda que és stada la veritat són stats condemnats en pagar e tornar dita quantitat que havien robat y, encara com a ladres, star a mercè de la Senyoria en la pena y culpa que dar-los voldria."

Pel que fa a l'apartat de les penes personals, parla de composicions en dir:

"Item, composa XIII particullars de la villa de les Coves en mil setzents sous, segons se mostra per la cèdula donada al dit oficial."

Aquestes tretze persones, amb molt poc de dubte, serien els qui integraren l'anomenada Junta dels Tretze, màxima autoritat elegida i respectada pels veïns agermanats als pobles on s'hi aixecaren, que aquí a les Coves van estar els qui publicarem a l'article darrer passat.

